

tentoonstelling Paulette Taecke en Jacques Neve
“Een huis vol vreemde momenten”
September 2009
Edegem – Huis Hellemans

Deze zomer van 2009 verscheen in de krant De Standaard een uitgebreid interview met Adriaan Raemdonck, de bekende galeriehouder van ‘De Zwarte Panter’ in Antwerpen. Vooral twee uitspraken zijn treffend. Vooreerst stelt hij: “Ik denk dat de kunstmarkt op termijn rechtvaardig is. Ze werkt met een filtersysteem. Museumlui, critici, kunsthandelaars en verzamelaars komen tot een oordeel dat meestal correct is. Uiteindelijk worden de beste kunstenaars onthouden, zelfs als ze door hun tijdgenoten verkeerd beoordeeld werden.” En ten tweede: “Grote kunstenaars - en dat zijn er niet zoveel - overtreffen ons. Ze bereiken een vervoering die natrilt in hun werk. Voor alle kunstenaars geldt ook dat het gevoelsmensen zijn.”

Over de eerste uitspraak kan men in verband met Paulette Taecke en Jacques Neve kort zijn. Beide kunstenaars hebben tijdens hun carrière tot nu toe, blijk gegeven van een enorme creativiteit en inventiviteit, zij hebben werk gebracht van hoge kwaliteit, dat ook internationaal door de critici wordt gewaardeerd. Waarom zich wagen aan het categoriseren van hun kunst in –ismen of ander hokjesdenken? De tijd doet verder zijn werk en men moet durven vertrouwen op het oordeel van de toekomst. Laat dit meteen ook een oproep zijn bij deze tentoonstelling, om zich te laten raken door het werk van Paulette en Jacques.

Veel meer verzoekt de tweede uitspraak van Adriaan Raemdonck om aandacht: “Kunstenaars zijn gevoelsmensen”. Meteen wordt de vraag gewekt naar het scheppingsproces van het kunstwerk. Van waar komt de inspiratie? Wat brengen opgedane indrukken teweeg bij de artiest? Hoe vertaalt hij zijn bewogenheid naar de expressiemogelijkheden van de plastiek?

Men kan met andere woorden een poging ondernemen om door te dringen in de geest en het hart van deze twee kunstenaars, voor zover dit uiteraard mogelijk is: absoluutheid kan men in deze nooit bereiken, daarvoor is de mens en zijn uitdrukkingsvermogen al te complex. Maar toch: wat bezielt Paulette Taecke en Jacques Neve wanneer zij hun creativiteit de vrije loop laten, wat is de ziel van hun kunst? Het lijkt een fascinerende oefening. Want om het met Blaise Pascal te zeggen, weliswaar in een enigszins andere context: “Le cœur a ses raisons, que la raison ne connaît point. On le sent en mille choses...” On le sent: kunstenaars zijn gevoelsmensen. Volgens de filosoof heeft, boven de ratio, de intuïtie het laatste woord. Wie meer dan de artiest vertrouwt op zijn intuïtie om zijn beeld- en vormentaal te boetsen naar wat hem beroert ?

Bij **Paulette Taecke** ontwikkelde zich gaandeweg de intuïtie dat er in dit ondermaanse quasi geen zekerheden bestaan. Het Socratische adagium “ik weet dat ik niets weet” staat bij haar – net als bij de oude Griekse denker - in schril contrast tot sofistieke halve waarheden. Absolute uitspraken of boude

beweringen, van wie ook afkomstig, stelt Paulette steeds in vraag. Is het leven immers geen voortdurende zoektocht? Is het bestaan immers niet beladen met existentiële angsten, een opeenvolging van - steeds opnieuw – verwarrende en chaotische toestanden, die de mens op zichzelf terugwerpen en hem dwingen om naar antwoorden te zoeken? Lichtheid zou het bestaan ondraaglijk maken, zo kan Milan Kundera worden geparafraseerd. Misschien vertolkt dit éne statement het best de gemoedstoestand van Paulette Taecke, zoals ze het zelf formuleert: “Het leven is onvermijdelijk dubbelzinnig”...

Die rusteloze zoektocht naar zekerheid weet zij nochtans om te buigen tot rustgevend, verstilde doeken. Zij is een kind van de zee. Van de Noordzee. Grijs is haar lievelingskleur. Is grijs een kleur? “Het is merkwaardig hoe we verleerd hebben de nuanceringen van grijzen te begrijpen”, stelde kunsthistoricus Stef Van Bellingen in een bijdrage over Paulette Taecke. Maar niet alleen grijs is de Noordzee. Ze wordt ook omhuld door dat steeds wisselende licht, dat nu eens mysterieus, dan weer met felle intensiteit, maar meestal gesluierd, over het onverstoorbare af en aan gaan van de golven waakt. Dat onuitputtelijke palet tinten van grijs en het oneindig genuanceerde licht van de zee kunnen Paulette in haar diepste gevoelens een zekere rust geven. Is het daarom verwonderlijk dat haar werk sereniteit uitstraalt, een zeldzame poëtische verstillings?

Onder die sluier van een ogenschijnlijke tijdeloosheid blijft het rusteloze zoeken zich echter een weg banen naar de oppervlakte. Men wordt onvermijdelijk bekoord door het etherische, broze parfum van haar doeken, tot op het moment dat een bijna onbehaaglijk gevoel van verweesdheid zich van ons meester maakt. Titels als ‘De vreemdeling’, ‘De limiet’, ‘Nergens’, ‘Introspectie’, ‘Een seconde voor de toekomst’ of ‘Ik zie de stilte’ doorboren genadeloos het eerste gevoel van poëtische ontroering.

Vaak componeert Paulette Taecke tweeluiken, die de misleidende indruk wekken een verhaal te willen vertellen. Welk verhaal? Precies het tegenovergestelde vindt plaats. Het diptiek straalt rust uit, door de thematiek, het verfijnde kleurenpalet en de compositie, alsof de zoektocht naar het antwoord is volbracht. Het geboeid aanschouwen mondt echter uit in een gevoel van onduidelijkheid en eenzaamheid. De twee luiken, los van elkaar en toch met elkaar in confrontatie, geven de dubbelzinnigheid aan van het leven, waaruit Paulette Taecke haar inspiratie put. Er is geen verhaal; er blijft alleen maar een nieuwe vraag over als antwoord. “Een vreemd moment”...

Verhalen vinden we wel bij **Jacques Neve**. Verhalen die gestoeld zijn op steeds nieuwe emoties, op doorleefde ervaringen, op passies. Als kunstenaar weigert hij pertinent om zich te beperken tot bepaalde onderwerpen, themata of technieken. Het risico om op een bepaald ogenblik uitgeblust te raken, zich leeg te voelen of te blokkeren, is in dat geval immers niet denkbeeldig. Jacques Neve cultiveert daarom zijn emoties, hij blijft voortdurend alert voor wat hem beroert en koestert de herinnering eraan in zijn geest. Bij Jacques worden de gevoelsgeladen ervaringen als het ware gearhiveerd, tot het moment voldoende rijp is om er uitdrukking aan te geven.

Jacques Neve is een ‘beeldend kunstenaar’ in de meest letterlijke zin. Opgedane emoties worden als beelden opgeslagen in zijn sterk visuele geheugen. Maar

waar de camera obscura op passieve wijze de werkelijkheid registreert, blijkt die realiteit voor Jacques Neve slechts een aanleiding. Veeleer is het de emotie die ermee gepaard gaat, die maakt dat een bepaalde waarneming een plaats krijgt in zijn geestelijk archief. De overweldigende krachten van de natuur of het gefluister van het stedelijke spinrag, ervaringen van sublieme schoonheid of aangrijpende filmbeelden als die van Pasolini, verwijlen, eerst nog ongeordend, sluimerend in zijn geest. Daar vinden zij een vruchtbare voedingsbodem om zich verder te ontwikkelen. Emoties vormen immers een ontembare kracht, die vroeg of laat schreeuwt om bevrijd te worden uit zijn cocon.

Het is Jacques Neve dus geenszins te doen om de weergave van de realiteit. Hoe kun je die trouwens weergeven? Hoe dan ook is het onmogelijk, zo stelt hij, om alle facetten van de werkelijkheid weer te geven. Wat de kunstenaar wél kan, is toevoegen wat er nog ontbrak, is gestalte geven aan de diepe emotie die het waarnemen van de realiteit bij hem teweegbracht. Het wézenlijke vertrekpunt voor het kunstwerk ligt dus bij hemzelf, niet in de werkelijkheid buiten hem.

De expressievorm kan verschillen. Jacques Neve drukt zich uit in beelden; hij is 'beeldend' kunstenaar: schildert, maakt collages en ook assemblages. Hoewel genoemde technieken ogenschijnlijk niets met elkaar te maken hebben, blijft het vertrekpunt voor Jacques fundamenteel steeds hetzelfde: wat hem op een bepaald moment heeft bewogen, wordt na een rijpingsproces ge-reconstrueerd. De werkelijkheid als dusdanig wordt dus getransformeerd. De artiest kiést welk aspect van de realiteit hij weergeeft, en onder welke vorm.

Compositie wordt dan uitermate belangrijk. De plaats van een bepaald element in de collage of assemblage laat toe om een spanningsveld te creëren met de andere elementen, net zoals in 'De huisbewaarder' van Harold Pinter de drie personages hun plaats trachten te veroveren. Is hier een estheet aan het werk? Niet als dusdanig. Het gaat Jacques Neve in de eerste plaats om de verandering, om de weergave van een met emoties beladen realiteit. Op het ogenblik dat hij er gestalte aan geeft, blijkt de esthetiek louter een consequentie van zijn vakmanschap en intuïtie.

In de assemblages komt die verandering misschien wel het sterkst tot uitdrukking. Er worden namelijk vaak reële voorwerpen in verwerkt: een lepel, een boomtak, een gewicht, een touw... Spontaan herkent men het voorwerp of zijn functie. Maar de vorm van het voorwerp kan de aanleiding zijn tot een heel andere betekenisgeving. De functie binnen het kunstwerk kan totaal los staan van de oorspronkelijke, een symbolische betekenis krijgen of uitgepuurd worden tot zijn essentie.

De werkelijkheid veranderd, de emotie ge-reconstrueerd. "Een vreemd moment"...

Paulette Taecke en Jacques Neve zijn twee kunstenaars die elkaars leven delen, en ze delen samen een huis. Emoties en prikkels vallen hun bij allerlei gelegenheden gelijktijdig te beurt. Veel van die ervaringen delen ze met elkaar, en het blijkt telkens weer hoe nauw hun belevingswereld bij die van de ander aansluit. Maar artistiek volgt elk zijn eigen weg. Hun benadering van de realiteit en de gekozen expressievormen verschillen op veel vlakken. En toch: wezenlijk

gaat het om twee gevoelsmensen, die elkaar voortdurend stimuleren om hun creativiteit tenvolle tot uitdrukking te brengen.

Het huis waar ze wonen, is wellicht een huis vol vreemde momenten...

Thierry Van Eeckhout
Bestuurslid Koninklijke Wase Kunstkring
t.vaneckhout@scarlet.be